

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

Woda jest zasobem niezbędnym do życia, ale również kluczowym elementem funkcjonowania gospodarki, rolnictwa, przemysłu oraz codziennego życia obywateli. Z tego powodu odpowiednie regulacje prawne dotyczące gospodarowania wodami w Polsce mają ogromne znaczenie. W 2025 roku system prawny dotyczący korzystania z wód w Polsce pozostaje

nych, w szczególności nie może naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, powodować marnotrawstwa wody lub marnotrawstwa energii wody, a także nie może wyrządzać szkód. W 2025 roku prawo wodne nadal stanowi kluczową podstawę prawną dla wszelkich działań związanych z korzystaniem z wód, ich ochroną oraz zapewnieniem odpowiedniego stanu ekologicznego

KORZYSTANIE Z WÓD W ŚWIETLE PRAWA W POLSCE

pod silnym wpływem zarówno krajowych przepisów, jak i unijnych norm ochrony środowiska. W obliczu zmieniających się warunków klimatycznych, takich jak zmniejszająca się ilość opadów czy intensyfikacja suszy, kwestia zarządzania zasobami wodnymi nabiera jeszcze większego znaczenia. Polska, pomimo faktu, że jest położona w umiarkowanej strefie opadów, dysponuje bardzo niskimi zasobami wody na potrzeby produkcji rolnej. Z roku na rok obserwujemy w naszym kraju ujemny bilans wody, a odnotowane niedobory są jedną z głównych przyczyn ograniczających intensyfikację produkcji rolnej.

GLÓWNE PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE KORZYSTANIA Z WÓD

Podstawowym aktem prawnym regulującym gospodarowanie wodami w Polsce jest **Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne**, która implementuje przepisy unijne, w tym Dyrektywę Ramową w sprawie wód. Prawo wodne w Polsce jest ściśle związane z polityką ochrony środowiska, która ma na celu zapewnienie zrównoważonego wykorzystywania zasobów wodnych, ich ochronę przed zanieczyszczeniem oraz dostosowanie gospodarki wodnej do zmieniających się warunków klimatycznych. W polskim prawodawstwie funkcjonują jasne zasady korzystania z wód. Ustanowione zasady mają na celu zapewnienie odpowiedniej ilości wody spełniającej wymagania jakości do spożycia oraz umożliwienie rozwoju gospodarczego przy zachowaniu dostępnych zasobów wodnych. Zgodnie z zapisem art. 29 w/w ustawy, korzystanie z wód nie może powodować pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależ-

wód. W dniu 18 lutego 2025 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 24 stycznia 2025 r. zmieniającą ustawę – Prawo wodne oraz ustawę o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja dotyczy finansowania kluczowych służb państwowych oraz zwiększenia limitów budżetowych na lata 2025–2028.

Zmiany w Prawie wodnym mają na celu usunięcie nieprawidłowości wskazanych w wystąpieniu pokontrolnym Najwyższej Izby Kontroli P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r., w części 22 – Gospodarka wodna. Kluczowe korekty dotyczą sposobu przyznawania dotacji dla państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej, państwowej służby do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących, państwowej służby geologicznej.

W ramach nowelizacji do art. 385 Prawa wodnego dodano ustępy 3a i 3b, na podstawie których: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (w zakresie zadań państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej oraz państwowej służby do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących), Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (w zakresie zadań państwowej służby geologicznej) będą mogły otrzymywać dotacje podmiotowe z budżetu państwa. Nowelizacja przewiduje również zwiększenie limitów wydatków budżetu państwa na finansowanie działalności powyższych służb w latach 2025–2028.

Do innych ważnych aktów prawnych dotyczących gospodarki wodnej w Polsce należy również **Ustawa o ochronie środowiska** oraz przepisy unijne, które nakładają

na Polskę obowiązki związane z ochroną jakości wód oraz zapobieganiem ich degradacji.

RODZAJE KORZYSTANIA Z WÓD W POLSCE

Korzystanie z wód w Polsce jest zróżnicowane i obejmuje wiele różnych dziedzin, od zaopatrzenia w wodę pitną po przemysł i rekreację. Wyróżnia się następujące formy korzystania z wód:

1. Pobór wód powierzchniowych i gruntowych. Woda z rzek, jezior oraz wód gruntowych stanowi podstawowy zasób wykorzystywany w gospodarce, rolnictwie, przemyśle i zaopatrzeniu w wodę pitną. Zgodnie z prawem, każda forma poboru wody na większą skalę wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Zgoda na pobór wody jest wydawana przez odpowiednie organy administracji publicznej, takie jak Wody Polskie czy regionalni dyrektorzy ochrony środowiska. Pozwolenie wodnoprawne to decyzja administracyjna, która upoważnia do korzystania z wód oraz wykonywania urządzeń wodnych. Jest ono wymagane na każde szczególne korzystanie z wody, usługę wodną, a także w przypadku wykonania urządzeń wodnych, gdy planuje się np. budowę m.in.: kanałów, rowów, budowli piętrzących, zbiorników, stawów rybnych oraz stawów przeznaczonych do oczyszczania ścieków, wylotów urządzeń kanalizacyjnych, które służyć będą do wprowadzania ścieków przemysłowych do wód lub innych urządzeń wodnych, bulwarów, kąpielisk czy pomostów.

Zgodnie z zapisami art. 395 Prawa Wodnego, pozwolenia wodnoprawnego ani zgłoszenia wodnoprawnego nie wymagają:

- uprawianie żeglugi na śródlądowych drogach wodnych;
- holowanie oraz spław drewna;
- wycinanie roślin z wód lub brzegu w związku z utrzymywaniem wód, śródlądowych dróg wodnych oraz remontem urządzeń wodnych;
- wykonanie pilnych prac zabezpieczających w okresie powodzi, klęski żywiołowej, ogłoszonych stanów zagrożenia epidemicznego, epidemii albo w razie niebezpieczeństwa szerzenia się zakażenia lub choroby zakaźnej, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego;
- wykonanie urządzeń wodnych do poboru wód podziemnych na potrzeby zwykłego korzystania z wód z ujęć o głębokości do 30 m;

- rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych;
- **pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5 m³ na dobę oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi w ilości nieprzekraczającej łącznie 5 m³ na dobę, na potrzeby zwykłego korzystania z wód;**
- pobór i odprowadzanie wód w związku z wykonywaniem odwiertów lub otworów strzałowych przy użyciu płuczki wodnej na cele badań sejsmicznych;
- odbudowa, rozbudowa, przebudowa lub rozbiora urządzeń pomiarowych służb państwowych;
- wyznaczenie szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego oraz budowa, przebudowa lub remont drogi rowerowej, z wyjątkiem prowadzenia dróg rowerowych przez wody powierzchniowe;
- zatrzymywanie wody w rowach, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- hamowanie odpływu wody z obiektów drenarskich, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- przechwytywanie wód opadowych lub roztopowych za pomocą urządzeń melioracji wodnych, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- lokalizowanie, na okres do 180 dni, tymczasowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

2. Odprowadzanie ścieków. Odprowadzanie ścieków, zarówno do wód powierzchniowych, jak i do ziemi, jest regulowane przepisami, które mają na celu ochronę jakości wód. Przedsiębiorstwa, które wprowadzają ścieki do środowiska, muszą przestrzegać określonych norm jakościowych. Zgodnie z ustawą, odprowadzanie ścieków wymaga również uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, które określa warunki dotyczące ich oczyszczania oraz dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń. W odpowiedzi na rosnące problemy z zanieczyszczeniem wód, kontrola jakości ścieków staje się bardziej rygorystyczna, a władze gminne oraz krajowe intensyfikują nadzór nad przedsiębiorstwami odpowiedzialnymi za ich oczyszczanie.

3. Rekreacja wodna i turystyka. Wody w Polsce stanowią również istotny element turystyki i rekreacji. Zgodnie z przepisami, korzystanie z wód w ce-

lach rekreacyjnych, takich jak sport wodny, kąpieliska czy turystyka wodna, podlega określonym normom. W tym przypadku kluczowe jest zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników, jak również ochrony środowiska wodnego. Należy dbać o czystość wód, zwłaszcza w popularnych miejscach turystycznych, takich jak jeziora czy rzeki, gdzie codziennie odbywa się intensywne korzystanie z wód przez turystów. W przypadku poważnych zanieczyszczeń wód władze lokalne mogą wprowadzić zakazy korzystania z wód w celach rekreacyjnych.

4. Ochrona przed powodzią i retencja wodna. W związku z zmianami klimatycznymi, które prowadzą do intensyfikacji zjawisk atmosferycznych, takich jak powodzie, w Polsce szczególną wagę przykłada się do zarządzania wodami w kontekście ochrony przed powodzią. Budowa wałów przeciwpowodziowych, zbiorników retencyjnych oraz rozwój systemów ostrzegania przed powodzią to niezbędne elementy polityki zarządzania wodami w Polsce. W 2025 roku, w odpowiedzi na rosnące zagrożenie powodziowe, rząd kontynuuje inwestycje w infrastrukturę hydrotechniczną, aby zapewnić bezpieczeństwo obywateli i minimalizować straty związane z powodzią.

WYMOGI ZWIĄZANE Z KORZYSTANIEM Z WÓD

Korzystanie z wód w Polsce wymaga spełnienia określonych wymogów prawnych, w tym uzyskania odpowiednich pozwoleń wodnoprawnych, które nakładają na użytkowników obowiązki dotyczące ochrony jakości wód oraz efektywnego zarządzania zasobami wodnymi. Ważnym elementem systemu prawnego są również opłaty za korzystanie z wód, które stanowią źródło dochodów państwa oraz motywują do oszczędzania wody. Co roku opłaty te są podwyższane, aby lepiej odpowiadały rzeczywistym kosztom ochrony i zarządzania wodami, szczególnie w kontekście zmian klimatycznych i rosnącego zapotrzebowania na wodę.

WYZWANIA ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ WODNĄ

Gospodarka wodna w Polsce stoi w obliczu kilku poważnych wyzwań, które będą miały wpływ na sposób korzystania z wód w 2025 roku:

- **Zmiany klimatyczne** – intensyfikacja suszy i powodzi wymaga zmiany po-

dejścia do zarządzania wodami, w tym zwiększenia inwestycji w infrastrukturę hydrotechniczną oraz promowania efektywnego wykorzystania wody.

- **Zanieczyszczenie wód** – problemem pozostaje zanieczyszczenie wód, w tym obecność mikroplastiku, pestycydów czy metali ciężkich, które mają negatywny wpływ na zdrowie ludzi i ekosystemów wodnych. W 2025 roku kontynuowane będą działania mające na celu poprawę jakości wód, w tym wprowadzenie bardziej restrykcyjnych norm emisji zanieczyszczeń.
- **Efektywność zarządzania wodami** – w kontekście rosnącego zapotrzebowania na wodę oraz zmniejszającej się dostępności zasobów wodnych, kluczowe stanie się wdrażanie nowych technologii oszczędzania wody, takich jak recykling wody w przemyśle, modernizacja systemów irygacyjnych czy inwestycje w desalinizację wód.

PODSUMOWANIE

W 2025 roku korzystanie z wód w Polsce pozostaje jednym z najważniejszych aspektów polityki ochrony środowiska i zarządzania zasobami naturalnymi. W obliczu wyzwań związanych z zmianami klimatycznymi oraz rosnącym zapotrzebowaniem na wodę, kluczowe będzie utrzymanie zrównoważonego podejścia do wykorzystywania tego zasobu. Dzięki odpowiednim regulacjom prawnym, takim jak Prawo wodne oraz systemowi pozwoleń wodnoprawnych, Polska stara się zapewnić racjonalne korzystanie z wód, jednocześnie chroniąc je przed zanieczyszczeniem i nadmiernym wykorzystaniem. Priorytetem pozostaje również rozwój infrastruktury hydrotechnicznej, aby sprostać wyzwaniom związanym z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi oraz zagwarantować przyszłość zasobów wodnych w kraju.

TOMASZ MOTYKA
*Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska*

Źródło:
Kłosok-Bazan I., Korzystanie z wody przez rolników – uwarunkowania prawne Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.)

ZA TREŚCI ZAWARTE W PUBLIKACJI
DOFINANSOWANEJ ZE ŚRODKÓW WFOŚiGW
W KATOWICACH ODPOWIEDZIALNOŚĆ
PONOŚI REDAKCJA.

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH